

УДК 368.

БРАТЮК Віра Петрівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та фінансів,
Мукачівський державний університет, Україна
ORCID ID: 0000-0002-3524-2873
e-mail: virbrat@ukr.net

ПЕТРИЧКО Марія Михайлівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та фінансів,
Мукачівський державний університет, Україна
ORCID ID: 0000-0001-7677-6516
e-mail: petrighkomariy@ukr.net

ПОЛАК Анатолій Євгенович

Магістр спеціальності 051“Економіка”
Мукачівський державний університет, Україна
A.polak@mail.msu.edu.ua

ОЦІНКА СТАНУ ТА ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Страховий ринок є важливим елементом фінансової системи України. Він забезпечує перерозподіл ризиків в економіці, формує сприятливе для розвитку підприємництва зовнішнє середовище, знижує рівень ризику в інших важливих сферах суспільства. В останні роки страхова галузь України знаходилася в стані безперервної адаптації. Страховий ринок України в наслідок дії об'єктивних та суб'єктивних причин, таких як пандемія COVID-19, реформа «спліт», військова агресія росії пройшов етапи кризи, адаптації, відновлення та розвитку. Проблема полягає в тому, що стан, в якому знаходився та знаходиться страховий ринок України є рідкісним явищем, а заходи протидії чинникам системних криз є маловідомі або унікальні. Проведено дослідження чинників сучасного стану, аналіз фінансових показників та динаміки показників ринку страхових послуг України у 2020- 2023 рр. Доведено важливість забезпечення дії загальних ринкових функцій страхування як умови існування страхового ринку. Досліджено вплив пандемії COVID-19 та реформи «спліт» на показники діяльності страхового ринку. Показано не доцільність дій щодо створення ситуацій одночасного сукупного впливу на страховий ринок декількох кризових чинників. Проведено аналіз показників діяльності ринку страхування під час військової агресії у період 2022-2023 рр. Виконано PEST-аналіз сучасних проблем та перспектив розвитку страхового ринку. Зроблено необхідні висновки щодо стійкості страхового ринку, ефективності реформи «спліт» та перспектив розвитку страхування.

Ключові слова: страховики, страховий ринок, страховий портфель, динаміка страхових активів, кіберстрахування

JEL classification: D81; G22; G32

DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.4.81.89>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Дослідження показників економічних систем, зокрема страхового ринку, під впливом чинників кризи завжди було актуальним з огляду аналізу поведінки

суб'єктів, регуляторів та наслідків. В перспективі це впливає на коригування регуляторного впливу і прийняття безпечних рішень в майбутньому. Проблема полягає в тому, що стан, в якому знаходився та знаходиться страховий ринок України є рідкісним явищем, а заходи протидії чинникам системних криз є маловідомі або унікальні. Вирішення проблеми полягає у визначенні чинників кризових явищ, аналізі стану та динаміки страхового ринку у дослідженому періоді, формуванні пропозицій щодо перспектив розвитку страхового ринку.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

В публікаціях вітчизняних та зарубіжних авторів приділяється достатня увага питанням страхування та страхових ринків. Дослідженням проблемних питань страхових ринків, кризам і сталості страхування в кризові періоди присвячена значна кількість робіт зарубіжних авторів. В таких роботах проведено аналіз впливу чинників криз на страхові ринки та діяльність страховиків. Зокрема, Жозефіна Вольф значну увагу приділяє питанням політики кіберстрахування та ризиків від кібератак; Пітер Борн досліджує питання впливу економічних перетворень на розвиток страхового ринку; Кармен Вісенте вивчала світовий досвід страхування військових ризиків; Д. Ван Берг дослід питання впливу військового вторгнення в Україну на фінансові та страхові ринки. Серед робіт вітчизняних авторів, на нашу думку, доцільно звернути увагу на роботи А. Марини, М. Пеценко, В. Черняховського, О. Маслій та М. Белкіної. Таким чином, останні дослідження спрямовані на аналіз статистики або на конкретну подію не розглядаючи питання динаміки страхового ринку системно вздовж певного періоду.

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

В останні роки страхова галузь України знаходилася в стані безперервної адаптації. Пандемія COVID-19 стала однією з руйнівних подій, вплив якої мав наслідки для

страховиків та економіки країни в цілому. Справедливо говорити, що пандемія COVID-19 виявила кризу охорони здоров'я, завдяки якій вона швидко поширилася, завдаючи шкоди сферам суспільного життя: фінансам, домашнім господарствам, підприємництву тощо. Страховикам у 2020-2021 рр. довелося долати складні умови на ринку, які були обтяжені об'єктивним впливом пандемії, забезпечуючи безперервність страхових послуг.

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета полягає в аналізі об'єктивних і суб'єктивних чинників кризи, стабілізації, відновлення, сучасного стану та динаміки страхового ринку період 2020-2023 рр. з метою формування досвіду щодо подолання системних криз та пропозицій щодо перспектив розвитку страхового ринку. Нами використано системний підхід для вирішення поставленого завдання.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБҐРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

З огляду подій, які відбулися у 2020-2023 рр., коли страховий ринок витримував вплив пандемії COVID-19, посилені сукупною дією умов «спліту», а з 24 лютого 2022 р. потрапив у ситуацію впливу військової агресії росії проти України нами досліджено основні показники страхового ринку цього періоду.

Зауважимо, що українські страховики потрапили під безпрецедентні виклики в ситуації військової агресії, основні з яких наступні:

- частина офісів страховиків, які проводили діяльність на сході України були пошкоджені, знищені або розграбовані на окупованих територіях;
- частина працівників постраждала від обстрілів, долучилася до місцевої територіальної оборони або потрапила до лав Збройних сил України;
- частина працівників зникла безвісти, частина перебуває на окупованих територіях, виїхала за межі країни, стала внутрішньо переміщеними особами;
- колективи страховиків намагалися організувати роботу з бомбосховищ, підвалів, паркінгів, але вони виявилася технічно непридатними, без резервних систем електропостачання, не мали ліній та засобів цифрових комунікацій.

Відомо, що Закон України «Про страхування» [7] визначає страхування як вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб за умови настання страхового випадку, котрий визначено договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, які створюються шляхом сплати фізичними та юридичними особами страхових премій (внесків) та доходів, отриманих від розміщення коштів цих грошових фондів.

Як відомо з [1; 6] учасниками ринку страхових послуг є страховики, страхувальники та інші учасники страхового ринку. Доцільно зазначити, що ефективний страховий ринок є однією з умов соціально-економічного розвитку країни, захищеності компаній від несподіваних загроз та підвищення добробуту населення. Аналіз літератури [6; 14] свідчить, що страховий ринок є спеціалізована сфера грошових відносин з купівлі-продажу страхових послуг настраховий захист де формуються потреба та пропозиція на конкретну страхову послугу.

З іншої сторони, на нашу думку, страховий ринок є сталим та може розвиватися за умови виконання функцій, які йому притаманні. Варто нагадати, що функції страхового ринку за [1; 6] прийнято поділяти на загальні ринкові та специфічні.

До специфічних функцій страхового ринку за аналізом літератури [6], на думку авторки, доцільно віднести:

- ризикову, яка відображає економічну доцільність страхового захисту та сутність якої полягає у передачі страховику ризику збитків, які можуть виникнути від подій, передбачених законом або договором страхування;

- резервну, сутність якої полягає у створенні страховиком страхового фонду, достатнього для покриття збитків страхувальника внаслідок настання страхових подій;

- заощаджень, яка полягає у накопиченні внесків страхувальника за умови відсутності страхових подій у термін дії страхового договору з метою повернення коштів страхувальнику;

- превентивну, сутність якої полягає у фінансуванні страховиком заходів щодо запобігання страховим подіям або мінімізації

- збитків за умовами страхового договору;

- бюджетну, яка полягає в забезпеченні фіскальної політики держави шляхом сплати податків від страхової діяльності;

- інвестиційну, сутність якої полягає у розміщенні накопичених коштів на ринку фінансових активів шляхом інвестицій в реальну економіку.

Аналіз стану страхового ринку в період 2020-2023 рр. нами проведено на основі даних Національного банку України [3; 4; 5], інформації і статистичних даних відкритих джерел [8].

Нагадаємо, що 01.07.2020 р. повноваження з регулювання та нагляду за страховою діяльністю 215 страхових компаній перейшли до Національного банку України. За аналізом даних регулятора [3] до особливостей поточного регулювання страхової діяльності в процесі «спліт», на нашу думку, доцільно віднести: обов'язкову наявність ліцензії та реєстрації в державному реєстрі фінансових установ, формування статутного капіталу виключно у грошовій формі, вимоги прозорості структури власності і мінімального розміру капіталу, встановлення фінансових нормативів щодо платоспроможності та складання фінансової звітності за МСФЗ, обов'язковість зовнішнього річного аудиту фінансової звітності та внутрішній аудит (контроль), щоквартальне звітування регулятора, обов'язковість облікових систем і систем реєстрації, вихід з ринку шляхом анулювання ліцензій та виключення з державного реєстру.

За даними НБУ [4] у період 2020-2021 рр. страховий ринок зменшився на 46 страховиків, що склало 21%. Аналіз виявив, що 8 страхових компаній були виведені з ринку примусово шляхом заходу впливу. Решта страховиків здали ліцензії за власними заявами. Станом на 15.09.2021 р. в Державному реєстрі фінансових установ було зареєстровано 169 страховиків, з яких 17 компаній зі страхування життя.

Станом на 01.09.2022 р. в Державному реєстрі фінансових установ було зареєстровано 140 страховиків, з яких 13 компаній зі страхування життя. У 2022 р. з реєстру було виключено 10 страховиків, які не мали ліцензій та були зареєстровані в зоні ООС та АР Крим. З початку військової агресії страховий ринок зменшився на 5 учасників

сегменту non-live. Станом на 25.09.2023 р. кількість зареєстрованих у державному реєстрі страховиків складає 111, з яких 12 страховиків здійснюють діяльність у сфері

страхування життя. Динаміка загальної кількості страховиків, страховиків life та non-life страхового ринку України показана на рис. 1.

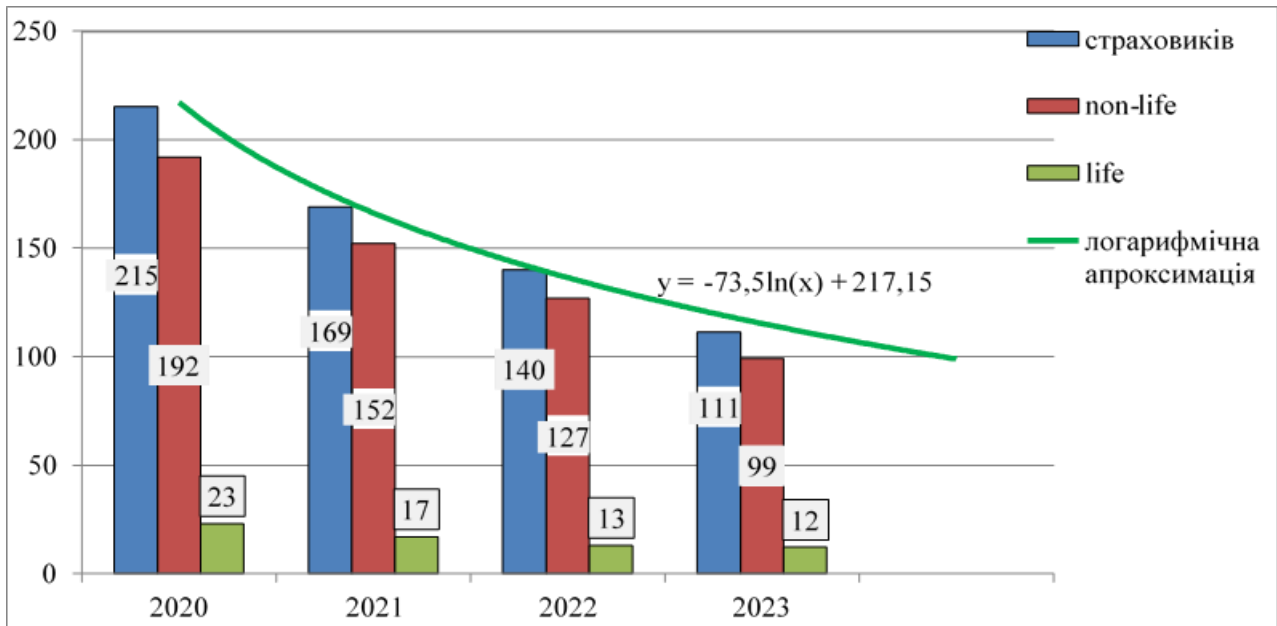

Рис. 1. Динаміка страховиків на ринку страхування у 2020-2023 рр. (розроблено на основі [3; 4; 5])

Дослідження активів НБФУ, нагляд за якими здійснює НБУ, виявило, що 96 % активів належить фінансовим компаніям (180 млрд. грн.) та страховикам (65 млрд. грн.). Аналіз стану розвитку страхового ринку за період «спліт» показав відсутність реєстрації нових страховиків. За 12 місяців дії «спліту» страховий ринок виявив тенденції незначного приросту обсягів активів (+5,7%), прийнятних активів (+8,9%) та страхових резервів (+11,7%). Приріст показників як свідчать дані НБУ забезпечило зростання у сегменті live (активи +13,4%; прийнятні активи +16,1%;

страхові резерви +16,2%), при цьому активи non-live страховиків виявили незначне скорочення.

Зауважимо, що на протигагу динаміці падіння кількості страховиків на ринку протягом 2020-2023 рр. активи та резерви страховиків виявили динаміку сталості (2020-2021 рр.), відновлення (2022 р.) та зростання у 2023 р. За 9 міс. 2023 р. спостерігається зростання активів балансів та відновлення зростання резервів страховиків, Прийнятні активи страховиків також виявляють повільну динаміку росту як показано на рис. 2.

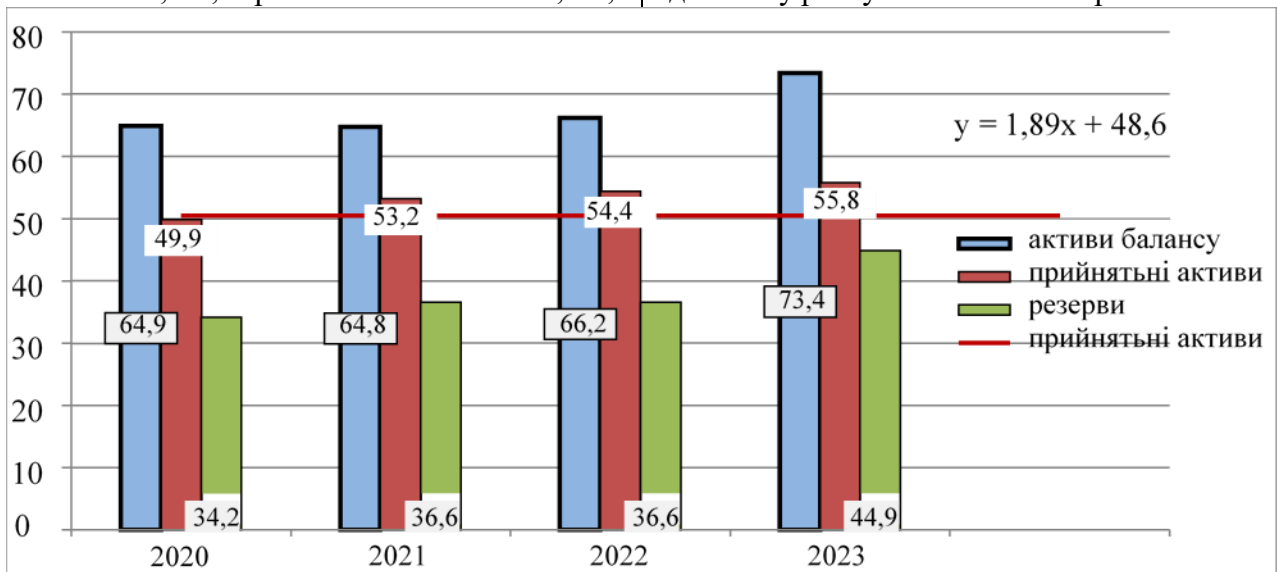

Рис. 2. Динаміка активів і резервів страховиків у 2020-2023 рр. (розроблено на основі [3; 4; 5])

Дослідження динаміки валових та чистих страхових премій і витрат у період 2020-2023 рр. виявили, що сукупні страхові премії вже у I півріччі 2021 року перевищили показники I півріччя 2020 р. на 18%. При цьому зростання мало місце як у сегменті non-live, так і у сегменті live. Обсяги сплачених страхових виплат у I півріччі 2021 р. також зросли на 20% у порівнянні з аналогічним періодом 2020 р. Рівень валових виплат у I півріччі 2021 р. склав 35,3% та залишився незмінним протягом року. Таким чином, страховий ринок України витримав вплив кризових

чинників пандемії COVID-19 та реформування «спліт» на фінансовому ринку. Втрата чисельності страховиків на ринку не призвела до критичних наслідків. Обсяги страхових потреб страхувальників на ринку прийняли страховики, які виконали вимоги НБУ і продовжили страхову діяльність. Динаміка показників в наступні роки свідчить про повернення роботи страхового ринку до нормального циклу та адаптацію до роботи в умовах військової агресії. Аналіз валових та чистих страхових премій і виплат у 2020-2023 рр. подано в табл. 2.

Таблиця 2

Аналіз валових та чистих страхових премій і виплат у 2020-2023 рр., (млн. грн.)

Показник	2020	2021	2022	2023
Валові страхові премії	32967,0	38070,6	28573,7	34141,7
Валові страхові виплати	11131,0	13427,7	9502,3	12027,4
Рівень валових виплат, %	33,8	35,3	33,3	35,2
Чисті страхові премії	29271,8	35253,0	27703,0	33437,8
Чисті страхові виплати	10817,5	13215,7	9349,6	11923,4
Рівень чистих виплат, %	37,0	37,5	33,7	35,7

Джерело: узагальнено автором на основі даних [3;4;5]

Динаміка валових та чистих страхових премій і виплат у період 2020-2023 рр. показана на рис.

3.

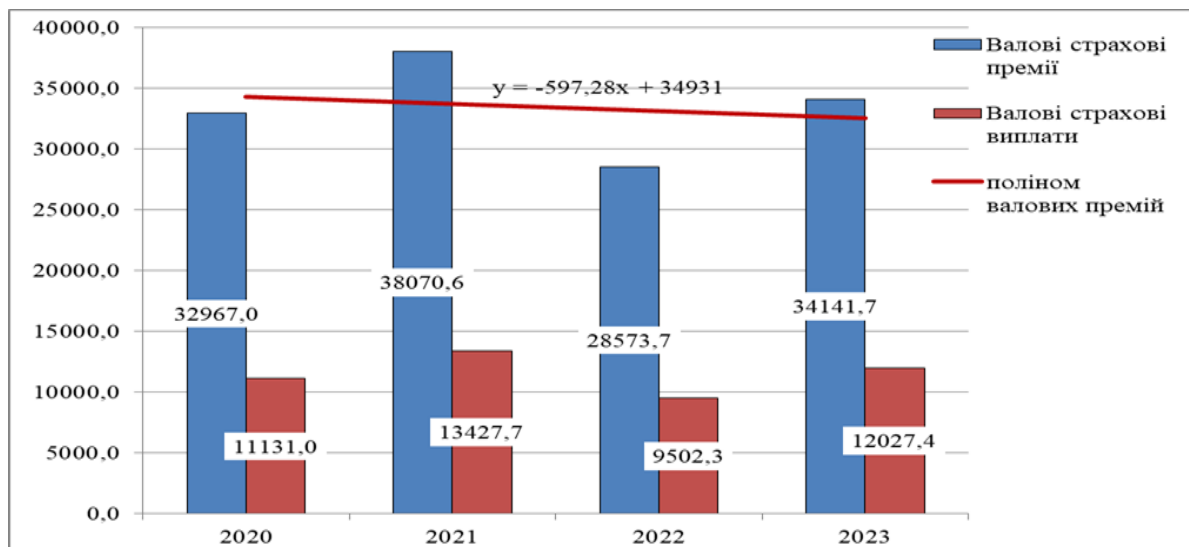

Рис. 3. Динаміка валових та чистих премій і виплат у 2020-2023 рр. (розроблено на основі [3; 4; 5])

Аналіз страхового портфелю ринку страхування в Україні виявив, що більше 30% страхових премій припадає на транспортні види страхування. Лідерами на ринку страхових продуктів є ОСЦПВ та медичне страхування. За даними НБУ [4;5] частка страхових премій добровільного страхування перевищує 75%. Транспортні види автострахування (КАСКО, ОСЦПВ та Зелена Картка), а також особові види страхування

(медичне страхування, нещасних випадків та страхування життя) постійно займають перші два місця за обсягами страхових премій: 36% та 27% відповідно. Одним з лідерів розвитку ринку страхування є ОСЦПВ. Однак НБУ попереджає, що цей вид страхування є лідером ризиків. Невиважена цінова політика страховика, надмірна агентська винагорода, висока частка в портфелі, заниження обсягу страхових резервів може призвести до

неплатоспроможності страховика у короткий термін. Динаміка розподілу видів страхування в страховому портфелі

страхового ринку України протягом 2020-2023 рр. подана на рис. 4.

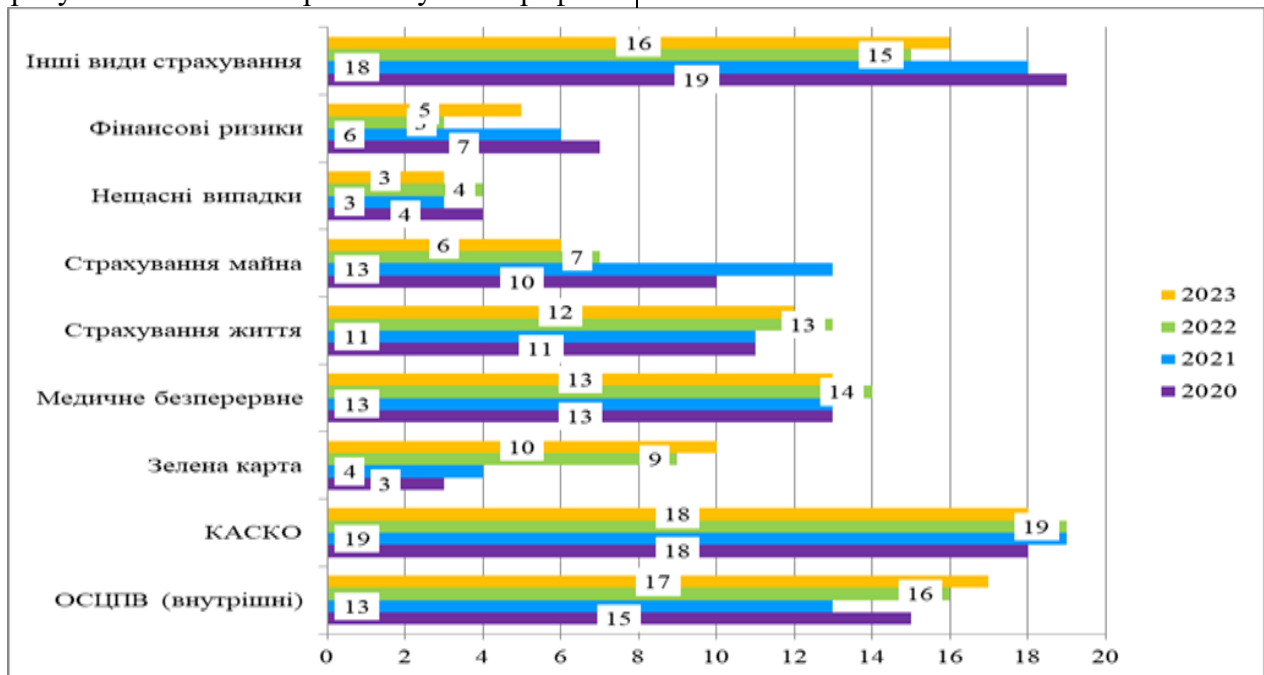

Рис. 4. Динаміка валових та чистих премій і виплат у 2020-2023 рр. (розроблено на основі [3; 4; 5])

Аналіз сучасного стану діяльності страхових компаній на страховому ринку виявив, що, починаючи з II кв. 2023 р. відбулися позитивні зрушення в частині відновлення діяльності страховиків за основними видами страхування та

спостерігаються тенденції розвитку ринку в частині кількості укладених договорів та отриманих валових страхових премій. Показники діяльності на страховому ринку за 9 міс. 2023 р. показані в табл. 3.

Таблиця 3

Показники діяльності страховиків на ринку України за 9 міс. 2023 р., (млн. грн.)

№ з/п	Показники	Період		
		I квартал 2023	I півріччя 2023	9 місяців 2023
1	2	3	4	5
1	Кількість укладених договорів страхування, за період, тис. одиниць	20 228,9	40 774,8	73 353,0
2	Валові страхові премії, з них:	10 116,4	21 354,7	34 141,7
3	від страхувальників – фізичних осіб	6 109,9	13 036,3	20 951,9
4	від перестраховальників	224,3	495,3	736,9
5	Валові страхові виплати, з них:	3 839,8	7 817,5	12 027,4
6	страхувальникам – фізичним особам	2 037,3	4 162,4	6 457,9
7	перестраховальникам	80,7	79,9	103,4
8	Рівень валових виплат, %	38,0	36,6	35,2
9	Чисті страхові премії (валові страхові премії за мінусом частки страхових премій, які сплачуються перестраховикам-резидентам)	9 915,1	20 895,1	33 437,8
10	Чисті страхові виплати (валові страхові виплати за мінусом частки страхових виплат, які компенсовані перестраховиками-резидентами)	3 792,6	7 744,4	11 923,4
11	Рівень чистих виплат, %	38,3	37,1	35,7

Джерело: узагальнено автором на основі даних [3]

Економіка України зазнала і надалі зазнає значних втрат під час війни, але страховий ринок працює та нині виконує зобов'язання перед страхувальниками. Масштаби руйнувань та наслідки шкоди від військової агресії вказують на роль страхування у подоланні збитків, які спричинені агресією. Страхування, на нашу думку, в майбутньому має стати основою стійкості країни до майбутніх викликів: пандемій, кліматичних змін, природних катастроф, технологічних

аварій, інших надзвичайних подій. У післявоєнний період необхідною умовою розвитку страхового ринку повинна стати політика сприяння та забезпечення відбудови, розвитку стійкості страховиків і нових страхових продуктів, програм інвестування в реальний сектор економіки. З огляду на це нами проведено PEST-аналіз проблем і перспектив розвитку страхового ринку, результати якого показані в табл. 4.

Таблиця 4

PEST-аналіз проблем і перспектив розвитку страхового ринку

Напрямок	Період пандемії та воєнного стану	Перспективи розвитку
Політичний	Загрози реалізації стратегії розвитку фінансового розвитку України до 2025 року; проблеми адаптації страховиків до проекту «спліт»; загрози спрощенню регуляторних вимог у сфері страхування.	Посилення регуляторного впливу НБУ та реалізація стратегії розвитку страхового ринку, впровадження нової версії закону «Про страхування».
Економічний	Проблеми ризиків і загроз сталості страхового ринку; зменшення числа страховиків, страхувальників, договорів страхування; ріст кількості не покритих збитків від дії страхових випадків.	Створення нових програм страхування ризиків у сферах будівництва, кіберстрахування, фінансових ризиків; розвиток програм інвестування в реальну економіку.
Соціальний	Низькі потреби ринку як внаслідок зниження платоспроможності страхувальників; масове переселення та міграція населення.	Розвиток корпоративної культури у сфері страхування; впровадження системи обов'язкового медичного страхування; розвиток брендингу страховиків та впровадження системи якості.
Технологічний	Відсутність страхування військових ризиків; нерозвинене страхування кіберризиків; обмежені можливості on-line страхування.	Впровадження on-line страхування та on-line виплат за страховим випадком; впровадження інформаційних систем в управління ризиками; впровадження нових програм страхування, в тому числі кіберризиків.

Джерело: власна розробка

Таким чином, варто визнати, що війна суттєво вплинула на страховий ринок України та страхові компанії. Зокрема, постраждала значна кількість видів підприємництва: транспорт, авіація, інформаційно-кібернетична сфера, кредитування, ланцюги поставок, страхування майна та життя. Військові удари та бої завдали значної шкоди майну громадян та держави. Доцільно також звернути увагу на те, що страховики з покриттям майнових не отримують автоматичну компенсацію, адже за усталеною практикою поліси страхування майна містять положення про виключення воєнних ризиків. Таким чином, страхувальникам буде відмовлено у відшкодуванні збитків і витрат, пов'язаних воєнними діями.

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Проведений аналіз оцінки стану і фінансових показників ринку страхових послуг України виявив коло проблем і викликів, які виникли упродовж 2020-2023 рр. у страховиків. Встановлено, що пандемія COVID-19 стала руйнівною подією, вплив якої мав наслідки для страховиків. Виявлено взаємну залежність страхового ринку та стану економіки країни. Доведено, що страховий ринок є сталим та може розвиватися за умови виконання функцій, які йому притаманні. Встановлено, що протягом 2020-2023 рр. страховий ринок скоротився з 215 до 111 компаній, але страхові потреби страхувальників на ринку прийняли страховики, які виконали вимоги НБУ і продовжили страхову діяльність.

Встановлено, що активи та резерви страховиків виявили динаміку сталості (2020-2021 рр.), відновлення (2022 р.) та зростання у 2023 р. За 9 міс. 2023 р. спостерігається зростання активів балансів та відновлення зростання резервів страховиків. Виявлено, що транспортні види страхування (КАСКО, ОСЦПВ, Зелена Картка) та особові види страхування (медичне страхування, нещасних випадків, страхування життя) займають перші

два місця за обсягами страхових премій: 36% та 27% відповідно. PEST-аналіз страхового ринку встановив, що перспективою післявоєнного періоду для розвитку страхового ринку має стати політика сприяння та забезпечення відбудови, розвитку стійкості страховиків і нових страхових продуктів, програм інвестування в реальний сектор економіки.

Література

1. Базилевич В. Д. Страховий ринок України. Київ : вид-во Знання, 1998. 374 с.
2. Марина, А., Пеценко, М. Страховий ринок України в умовах війни. Цифрова економіка та економічна безпека, (5(05), 44-51. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.5-7>
3. Наглядова статистика. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6>
4. Огляд страхового ринку за I півріччя 2021 року. НБУ. Управління нагляду за страховим ринком. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Insurance_market_review_first_half_2021_pr_2021-10-26.pdf?v=4
5. Огляд страхового ринку України за I півріччя 2022 року. НБУ. Управління нагляду за страховим ринком. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Огляд_стан_страхового_ринку-нагляд_pr_2022-09-23.pdf?v=5
6. Олійник О. В., Нагаєва Г. О. Страхування : навч. посіб. Харків : ХНАУ, 2020. 252 с.
7. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР. Відомості ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Статистика страхового ринку України. Forinsure. URL: <https://forinsurer.com/stat>

References

1. Bazylevych V. D. Strakhovyi rynek Ukrainy. Kyiv : vyd-vo Znannia, 1998. 374 s.
2. Maryna, A., Petsenko, M. Strakhovyi rynek Ukrainy v umovakh viiny. Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka, (5(05), 44-51. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.5-7>
3. Nahliadova statystyka. Ofitsiyniy sait NBU. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6>
4. Ohliad strakhovoho rynku za I pivrichchia 2021 roku. NBU. Upravlinnia nahliadu za strakhovym rynkom. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Insurance_market_review_first_half_2021_pr_2021-10-26.pdf?v=4
5. Ohliad strakhovoho rynku Ukrainy za I pivrichchia 2022 roku. NBU. Upravlinnia nahliadu za strakhovym rynkom. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Огляд_стан_страхового_ринку-нагляд_pr_2022-09-23.pdf?v=5
6. Oliinyk O. V., Nahaieva H. O. Strakhuvannia : navch. posib. Kharkiv : KhNAU, 2020. 252 s.
7. Pro strakhuvannia : Zakon Ukrainy vid 07.03.1996 r. № 85/96-VR. Vidomosti VRU. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Statystyka strakhovoho rynku Ukrainy. Forinsure. URL: <https://forinsurer.com/stat>

Abstract

BRATIUK Vira, PETRYCHKO Maria, POLAK Anatoly

Assessment of the state and financial performance of the Ukrainian insurance market

The insurance market ensures the redistribution of risks in the economy, creates an environment favorable for the development of entrepreneurship, and reduces the level of risks in society. It is shown that the insurance market of Ukraine in 2022-2023, due to objective and subjective reasons (the COVID-19 pandemic, the "split" reform, and Russia's military aggression), went through the stages of crisis, adaptation, recovery, and development. The author analyzes the current state, financial indicators, and dynamics of the insurance market indicators in 2020-2023. The impact of the COVID-19 pandemic and the "split" reform on the insurance market indicators is investigated. The inexpediency of the events of the cumulative impact of several crisis factors on the insurance market, in particular the "split" reform during the COVID-19 pandemic, is shown. It is found that the number of insurers in the Ukrainian insurance market in 2020-2023 decreased from 215 to 111 companies. Note that Ukrainian insurers faced unprecedented challenges in a situation of military aggression, the main of which are the following: part of the offices of insurers operating in the east of Ukraine were damaged, destroyed or looted in the occupied territories; part of the workers suffered from shelling, joined the local territorial defense or joined the ranks of the Armed Forces of Ukraine; some of the workers have gone missing, some are in the occupied territories, have left the country, have become internally displaced persons; teams of insurers tried to organize work from bomb shelters, basements, parking lots, but they turned out to be technically

unusable, without back-up power supply systems, and had no lines and means of digital communications. The author analyzes the performance of the insurance market during the military aggression in 2022-2023. It is shown that since the second quarter of 2023 there have been positive developments in terms of the resumption of insurers' activities in the main types of insurance, and there are trends in market development in terms of the number of contracts concluded and gross insurance premiums received. It was found that transport insurance (CASCO, MTPL, Green Card) and personal insurance (health, accident, life insurance) occupy the first two places in terms of insurance premiums: 36% and 27% respectively. The article performs a PEST-analysis of the problems and prospects of the insurance market development, showing that in the post-war period, a necessary condition for the development of the insurance market should be a policy of promoting and ensuring the reconstruction, development of insurers' sustainability, creation and implementation of new insurance products, and investment programs in the real sector of the economy.

Keywords: *insurers, insurance market, insurance portfolio, dynamics of insurance assets, cyber insurance*

Стаття надійшла до редакції 12.12.2023 р.

Бібліографічний опис статті:

Братюк В. П., Петричко М. М., Полак А. Є. Оцінка стану та фінансових показників ринку страхових послуг України. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 4. С. 81-89.

Bratiuk V., Petrychko M., Polak A. (2023) Assessment of the state and financial performance of the Ukrainian insurance market. *Innovation and Sustainability*, no. 4 pp. 81-89.